СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 73. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 16-го квітня 1943. No. 73. Jersey City, N. J., Friday, April 16, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ЯСНЕ, ЩО КІНЕЦЬ ВІЙНИ МОЖЕ БУТИ ТІЛЬКИ ОДИН: ПОВНА ПЕРЕМОГА АЛІЯНТІВ, ЗАПЕВНЯЄ ГОЛ

ВАШИНГТОН. — Промовляючи з нагоди Пан-Американського Дня, Кордел Гол, секретар стейту, вказуючи на ріжні поля битв, заявив з повною рішучістю, що нема найменшого сумніву щодо цього, як та війна закінчиться. Та перемога Аліянтів, яку заповів секретар стейту, хоч така ясна як сонце, ще не прийшла. Гол підкреслив, що вона ще навіть далека. І заки до неї дійдемо, будемо ще йти по шляху важких трудів, болів і смутку.

Америки прикладом для світа.

Та властиву увагу присвятив Гол співпраці, яка існує між обидвома Америками. Він зупинився довше на тому, як та кооперація повстала і на яких підставах та ідеях. При тому ствердив, що пан-американські взаємини затіснились тому, що всі придержуються тих принципів, що їх обєднали. А ними є: пошанування суверенности, рівність, закон, порядок, справедливість, моральність, товариськість, кооперація й залишення усяких інтервенцій, себто вмішувань у чужі справи. Ось такі принципи, казав Гол, не є видумані тільки для обидвох Америк. Їх можна і треба застосувати в цілому світі. Їх може приняти за свої кожна інша держава. А як вони будуть приняті світом, то тим самим закріпиться світове замирення, а світ буде забезпечений перед новими воєнними потрясеннями.

ЖУРНАЛІСТИ ПРОТИ ОБМЕЖЕННЯ СВОБОДИ ПРЕСИ.

ВАШИНГТОН. — В наступнім місяці відбудеться велика Харчева Конференція Обєднаних Держав в Гат Спрінґс, Вірджінія. Кореспонденти, що мають доступ до конґресових нарад, бажали бути теж і підчас нарад згаданої конференції. Та їм відмовлено дозволу на побут з тим, що будуть могти бути тільки при отворенню і замкненню нарад конференції. Постійний Комітет Кореспондентів, що репрезентує 560 журналістів, американських і чужинецьких, що є акредитовані конґресом, вніс протест проти заборони бути кореспондентам присутними підчас нарад Харчевої Конференції, доручуючи його президентови Рузвелтови, секретареви стейту Голови та Елмерови Дейвисови, голові Бюра Воєнних Інформацій. Кореспонденти вважають заборону обмеженням свободи преси. Вони кажуть, що кореспонденти повели себе до цього часу в такий спосіб, що їх льояльности не можна ніяк квестіонувати.

НЕ МОЖУТЬ ПОГОДИТИСЬ ЩОДО ПОДАТКІВ.

ВАШИНГТОН. — Як у палаті репрезентантів, так і в сенаті, панує ще далі замішання щодо цього, що робити зі стяганням податків. Замітне те, що більшість привертається таки до того, щоби платити податки рівночасно з тим, як побираємо платні. Значить, що „плян Румля", який недавно повалено, знову оживає. Провідники меншости обидвох палат, сенатор МекНері і конґресмен Мартин, ведуть переговори, щоби довести справу плачення податків до якнайскоршого вирішення.

ХВАЛЯТЬ ХОРОБРУ ПОСТАВУ ВОЄННИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ.

ВАШИНГТОН. — Елмер Дейвис, голова Бюра Воєнних Інформацій, дав спеціяльне призвання американським ґазетярам, воєнним фотографам та тим, що передають новини через радіо, а є приділені до військових формацій. Елмер зараховує їх до воюючих збройних сил і каже, що ми їм завдячуємо дуже багато. Від часу Перл Гарбор є біля 600 згаданих осіб, приділених до ріжних боєвих частин у ріжних частинах світу. З них 15 осіб уже згинуло підчас виконування своїх обовязків в часі битв, про многих нема вісти, а деякі дістались в полон.

НОВІ МЕТОДИ РАТУВАННЯ ЖИТТЯ ВОЯКІВ.

ВАШИНГТОН. — Сидні Шалет, кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс" звидів військовий шпиталь в Вашинґтоні відомий під назвою „Волтер Рід Госпител". Вислідом цього є його незвичайно цікавий репортаж про модерне лікування. Можна сказати, що лікарі докавують свого роду чудес з раненими і попаленими вояками. Та особливо замітне є те, що трету частину хворих становлять умово або нервово хорі, а в тому числі є багато таких, що взагалі не брали ще активної участи у властивій війні, себто в боях. Пояснюють це тим, що много осіб жило в цивільному життю цілком відмінним життям ніж у війську, та що така нагла переміна відбилась погано на їхній нервовій системі. Нові методи лікування довели до цього, що тепер лікують за кілька місяців з таких хворіб, яких лічення давніше тягнулось роками.

Треба Інвестувати у Воєнні Бонди не 10, але 15 до 20 Проц. з Своїх Заробітків, Дораджує Морґентав

ВАШИНҐТОН. — З державної скарбниці повідомляють, що Друга Воєнна Позичка іде наразі дуже добре, бо вже підписано на її конто понад чотири біліони долярів з суми 13 біліонів, що має бути зібрана на протязі квітня Як так далі піде, то ціла кампанія в справі цеї позички скінчиться за яких три тижні. Таке заявив секретар скарбу, Генрі Морґентав мол. Але теж додав, що досі підписали позичку головно великі фінансові підприємства, а решту мають зложити поодинокі приватні люди. Компанії поспішились, бо вони купують на великі суми і не хочуть тратити процентів навіть за один день, бо і це робить поважний дохід. Секретар скарбу, відзиваючись до громадянства, зазначив, що в минулому році вистарчало, коли загал інвестував у воєнні бонди 10% своїх заробітків, але цього року це не вистарчає. Тому треба купувати воєнні бонди на суми, що виносять від 15 до 20 процентів того, що заробляємо.

ЯК БУЛО З БОМБАРДОВАННЯМ ТОКИЯ—СКОРО БУДЕМО ЗНАТИ

ВАШИНҐТОН. — Свого часу президент Рузвелт заявив, що Токійо, столиця Японії, була бомбардована американськими летунами під проводом ґен. Джеймса Г. Дулітла з „Шанґрі Ля". Над тим ломили собі довго голову, що це означає. Скоро про це дізнаємось, бо в неділю, річницю цього налету, буде оповіщена історія бомбардовання Токия, як це заповідає Бюро Воєнних Інформацій.

ЗІСТРІЛИЛИ 35 ЯПОНСЬКИХ ЛІТАКІВ В НОВІЙ ҐВІНЕЇ

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В АВСТРАЛІЇ. — Від 75 до 100 японських літаків заатакували Аліянтську базу в Милн Бей в Новій Ґвінеї, одначе поважнішої шкоди не зробили, але зате втратили 35 літаків.

ХОЧЕ ПОДАВАТИ ФАКТИ, А НЕ ПРОПАҐАНДУ

ВАШИНҐТОН. — Елмер Дейвис заявляє, що завданням Бюра Воєнних Інформацій є подавати вірно факти і вести хіба таку „пропаґанду", як в справі закупна воєнних бондів, плекання Городів Перемоги і т. п.

І МАЛІ КРАЇ ПОВИННІ БУТИ СВОБІДНІ

НЮ ЙОРК. — За таке заявилась мадам Чанґ Кай-шек, признаючи, що порядок у світі повиннієб завести в першу чергу Злучені Держави, Британія, Росія і Китай, що повиннієб створити для цеї цілі Повсеную Світову Раду. Каже, що народам, що не є приготовані до самостійного життя, треба признати „переходовий час", підчас якого повинна виконувати над ним мандат Збірна Рада, а не одна держава, як теж повинна бути точно означена дата, коли ті народи одержать повну свободу.

Конференція Гітлера з Антонеску

БЕРН. — Румунський премієр і диктатор Йон Антонеску відбув з Гітлером довшу конференцію. Відбулася вона в тому самому місці, в котрім Гітлер бачився з італійським диктатором. Конференція тривала два дні. Диктатори видали спільний комунікат, що мовляв рішено боротися проти спільного ворога, комунізму, та його анґльо-американських плютократичних союзників, та що мовляв у цій боротьбі румунський народ стоїть по стороні держав Осі, котрі воюють за визволення Европи...

НАПРУЖЕННЯ МІЖ МАДЯРЩИНОЮ Й ВІССЮ

СТОКГОЛЬМ. — Сюди прийшли вісти, що Мадярщина відкинула просьбу Осі дати їй своїх військ на оборону Балкану, а рівночасно стала відкликати свої війська з Росії. Вона теж не хоче давати більше робітників Гітлерови, ба навіть відкликає тих, що вислала передтим.

НЕ ПЕРЕДБАЧУЮТЬ НЕДОСТАЧІ ПОЖИВИ ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ

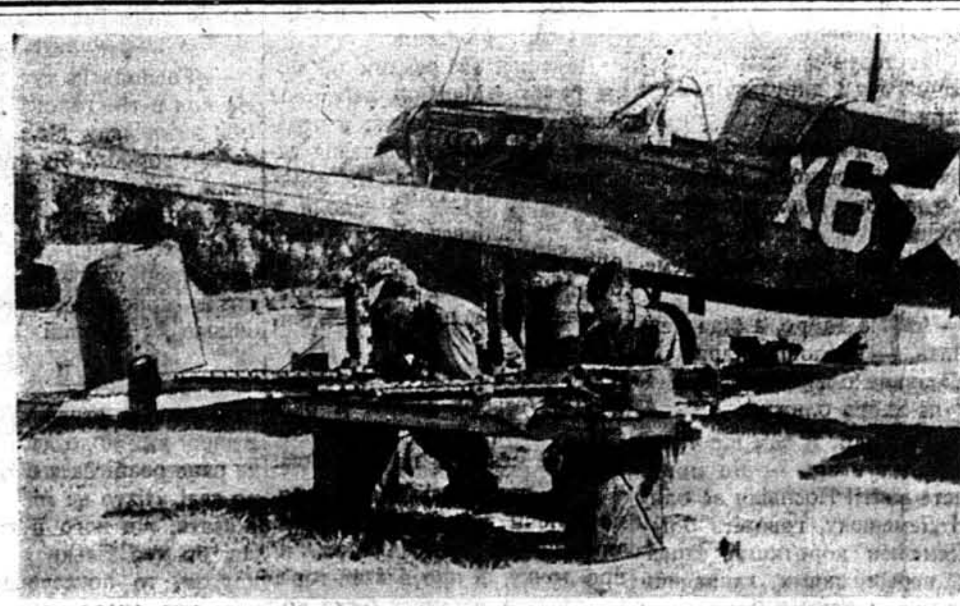
ЛОНДОН. — Один урядник міністерства господарського воювання заявив ґазетам, що це міністерство не бачить шансів для недостачі харчів у Німеччині у цьому або наступному році. Мовляв, ворог мусить щадити харчі, але голодувати він не буде.

ДО РЕВОЛЬТИ В ІТАЛІЇ ЩЕ ДАЛЕКО

ЛОНДОН. — Л. Бравн, британський фльотний офіцир, що недавно вернувся з італійської неволі, каже, що італійський народ ненавидить німців, але не проявляє ненависти до Мусолінія ні навіть до фашистівського режіму.

ФРАНЦУЗЬКА ПОЛІЦІЯ ПОМАГАЄ ГІТЛЕРОВІ ПОЛЮВАТИ НА РОБІТНИКІВ

БЕРН. Французький уряд почав наґінку за молодими робітниками, що ховаються по лісах Високої Савої, аби не попасти до робітничих таборів у Німеччині. У боях між утікачами й поліцією згинув один поліцай. Багато з тих робітників перекрадається горами до Швайцарії. В учечі помагають їм довколичні селяни.

НАСМАРОВУЮТЬ БЛИСКАВКУ.—На летничому майдані в Тріполітанії рушникарі повітряних відділів американської армії працюють над гарматами боєвого літака, аби вони стріляли гладко. Такі гармати, як отсі на світлині, діравили італійські літаки на сита й заставляли ворога просто втікати з дороги американців.

АЛІЯНТИ РОЗБИЛИ 73 ЛІТАКИ НА СИЦИЛІЇ

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Продовжуючи свою офензиву проти ворожих комунікаційних ліній, аліянтські літаки знищили на двох сицилійських летничих майданах 73 ворожі літаки, а в повітрю збили 6 інших, і все це зробили коштом своїх трьох літаків. Була це одна з найбільших повітряних перемог цеї війни.

Аліянтські літаки доконали своїх операцій з трьох баз: з Тунісу, Мальти й Лібії. Літаки з Мальти вдарили по Пантелярії й Сицилії, а літаки з Тунісу по Сардинії.

АЛІЯНТИ ДАЛІ ЗДУШУЮТЬ ВОРОГА В ТУНІСІ.

Тимчасом на землі британська восьма армія погнала далі напівніч і дійшла до приготованих ворогом позицій між Енфідавіль і горами Дорсаль. Французькі війська, що стоять на західному крилі цеї армії, далі обходили ворога почерез важкі гори. Перша британська армія захопила горби в секторі Меджес-ель-Баб-Мончар, очищуючи цим ще одну дорогу з Тунісу до Бізерти.

ЧУТКИ ПРО ЕВАКУАЦІЮ ІТАЛІЙЦІВ З ТУНІСУ.

ЦУРІХ (Швайцарія). — З Італії наспіли сюди вісти, що держави Осі рішили евакувати свої війська з Тунісу. Евакуація вже й почалася. Італійців, за цими чутками, з інших жерел ще не потверджених, висилають до Сицилії, Сардинії й Греції, а німців відай оставляють боронити позицій в Тунісі до останнього вояка.

ВЖЕ Й ВИЯСНЯЮТЬ ІТАЛІЙЦЯМ НЕВДАЧІ В АФРИЦІ.

ЛОНДОН. — Пробуючи видно злагодити вражіння розгрому Осі в африканській кампанії, римське радіо заявило, що невдачі Осі не повинні нікого дивувати, бо прецінь восьма африканська армія це одна з найкращих боєвих одиниць у світі.

„Червона Зоря", орган червоної армії, каже, що африканська кампанія вже скінчилася. Головна німецька команда вже видно розуміє, що африканська кампанія страчена що ніякі посилення не вратують ситуації. На думку цеї ґазети, Гітлер рішений посвятити решту вояків у Тунісі, аби виграти на часі. Можливо, що Вісь буде пробувати евакувати решту вояків, але це буде дуже трудно.

ЛІТАКИ З ЛОНДОНУ НАЛІТАЮТЬ НА СПЕЦІЮ.

ЛОНДОН. — Чотиро-моторові британські бомбери перелетіли понад Альпи й вдарили по важних італійських корабельних доках у Спеції.

Це була перша за два місяці атака анґлійських літаків з Британії на Італію. Залоги літаків заявили по повороті, що оборона порту була надзвичайно слаба.

НІМЦІ БОМБАРДУВАЛИ МІСТА НЕДАЛЕКО ВІД ЛОНДОНУ.

ЛОНДОН. — У четвер по півночі остерегли сирени британську столицю про наближення ворожих літаків, яких усі сподівалися з відплатою за аліянтські бомбардування Берліна. У центральному Лондоні одначе гармотного огню ні вибуху бомб не було чути.

Пізніше прийшли вісти, що німецькі рейдери бомбардували два міста над гирлом ріки Тамізи.

Зараз після того, як роздалися сирени в Лондоні, німецькі радіові стації перервали свої програми, що було знаком, що аліянтські рейдери зявилися над Німеччиною й окупованими краями. Цим разом вони били по залізничих стаціях і варстатах у Бретонії та по бельґійськім місті Бріж.

Радіо в Віші подало, що підчас недавного рейду американських бомбовиків на Париж згинули 383 особи.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ВБИВАЄТЬСЯ КЛИНОМ ДО НОВОРОСІЙСЬКА.

ЛОНДОН.—Червона армія почала наново активну офензиву проти німецьких військ на Кубані і заняла низку уфортифікованих позицій. Червона армія заняла майже всю цвинтарну частину Новоросійська, головної німецької оборонної бази під Кавказом.

Росіяни теж прорвали ворожі лінії коло Білгороду, Чуґуєва й Балаклії. Нові бої розпалюються коло Курська. Великі втрати німців у цих боях признає німецька ґазета „Дойтше Альґемайне Цайтунґ".

ШВЕДИ ОБСТРІЛЮЮТЬ НІМЕЦЬКІ ЛІТАКИ.

СТОКГОЛЬМ. — Шведські протилетничі гармати стріляли по німецьких бомбовиках, що кружляли понад головною базою шведської воєнної фльоти в Карльскроні. Було цих бомбовиків три або більше, а один з них спустився низько, аби приглянутися зблизька фльотній базі. Гарматний огонь відразу відогнав літаків.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Відгуки Негарної Справи

Американські ліберальні круги ще далі клопочуться справою Ерліха й Альтера, зглядно цим разом уже тою атмосферою, яку зприводу вістки про їх страчення виробили в Америці апольоґети совєтського уряду. Виходило би з тих ґазет, що справа вже може би була притихла, якби не покликані самими собою оборонці.

Як настрої американців у справі розстрілу двох польських жидівських провідників совєтським урядом виявилися протестаційними вічами, виступив з публичною заявою Ерл Бравдер, провідник американських комуністів. У ній він наперед запевняє, що ми не знаємо, на основі яких доказів совєтський суд засудив на смерть Ерліха й Альтера, а потім каже, що підривні вчинки двох засудженців це частина заговору американських громадян, зорґанізованого на американській землі, та зміряючого до повалення совєтського союзу. Засуджених називається про-націстами, а американських робітничих лідерів, що висказуються проти засуду, малюється, як людей, що скрито вдаряють в плечі червону армію. Всі ці закиди американські часописи, не виключаючи ліберальних тижневиків, які часом обороняли совєтський союз, признають за такі, які не заслугують навіть на полеміку. Думку, що два видні люди мали би валити диктатуру, видається всім занадто смішною.

Майже рівночасно, як Ерл Бравдер говорив, що ми нічого не знаємо про докази, на основі котрих засуджено Ерліха й Альтера, Брус Минтон, пишучи в „Ню Месиз", робить вид, нібито ми всі знаємо докладно докази, на основі котрих совєтський уряд засудив Ерліха й Альтера як анти-семітів, про-нацистів і шпигів польського уряду на вигнанню. Він хоче нас переконати, що ці вірні польській державі жидівські соціялісти розкидали серед червоної армії летючки за замирення Росії з Німеччиною. Зприводу цего виступу ґазети стали питатися Минтона не лише: чому він говорить інакше, як Бравдер? але й: чому польський уряд на вигнанню мав би хотіти погодження Гітлера зо Сталіном?

Розбіжність писань двох оборонців совєтського уряду заставляє ґазети робити висновок, що ні один ні другий не має офіціяльної заяви совєтського уряду в тій справі. Видно таку заяву хотіли би мати. Очевидно, нову, яка виясняла би всі ці питання, які виринули від часу першої невдоволяючої заяви совєтського представника в Вашинґтоні. Якщо такої заяви не буде, тоді ніхто не може дивуватися, що американська публика виробить собі про справу таку думку, яка серед даних умовин є одиноко можлива, що страчення Ерліха й Альтера це випадок політичного морду, практикованого звичайно диктаторами.

Проти Всіх Тоталітаризмів, а за Демократію

Свого часу американський уряд повзяв дуже благородний крок: Не зважаючи на війну з Італією, рішив, щоб зняти з 600,000 жителів, що родились в Італії, пятно „чужинецьких ворогів", бо до таких вони були зараховані з хвилиною вибуху війни між Італією і Злученими Державами. На памятку цеї події відбулось в Ню Йорку, в Карнеґі Гол, дня 13. квітня, торжество в память 200-літніх уродин Томи Джеферсона. Підчас нього вручено річну „Нагороду Чотирьох Свобід" Френсис Бидлеви, ґенеральному прокураторови Злучених Держав, як тому, що оголосив був зняття згаданого пятна.

Бидл, що прибув особисто на те свято, підкреслив, що рішення в. згаданій справі є виразом цеї ясної політики уряду, що виразно розріжняє італійський нарід від фашистського режіму. Саме таку політику попирає президент Рузвелт. Він теж запевнив присутніх, що визволення Італії вже недалеке.

Та дуже замітним було те, що говорив на цім торжестві відомий у світі італійський дипльомат та автор ріжних політичних публікацій, ґраф Карльо Сфорца, що був до приходу фашистів до влади італійським міністром заграничних справ. Він теж відгравав велику ролю підчас минулої світової війни і по ній.

Ґраф Сфорца, що відомий теж і з своєї оборони демократії й пятнування усіх диктатур, зазначив, що італійський нарід не бажає собі, щоби по тій війні перейшов під іншого роду диктатуру. Не можна, казав він, давати ніякої піддержки ніякій тоталітарній силі, без огляду, якого вона не булаб кольору. Підпольні сили, що діють в Італії, повинні діставати попертя в дусі демократії й свободи. З листів, які доходять з Італії, говорив Сфорца, видно, що весь італійський нарід перехилиться на сторону Аліянтів, якщо тільки Аліянти поступатимуть в дусі того рішення американського уряду, що звільнило італійців в Америці від зараховування їх до „чужинецьких ворогів". Не тільки Італія, але й ціла Европа, а теж і Азія, запевняв Сфорца, стане по стороні Аліянтів, якщо до народів будуть застосовані благородні американські демократичні традиції. А вони, як знаємо, є проти диктатур і тоталітаризмів, бо це насилля над людьми.

Сфорца знає Европу краще інших. Він знає добре, що її ділить. Між іншим визнається він добре і на українській справі й нераз згадував ту несправедливість, яку застосовано по першій світовій війні до українського народу, коли обговорював траґічні наслідки Вейсайського договору. І саме тому, коли він підкресляє, що якщо будуть Аліянти придержуватись американських демократичних традицій у відношенню до народів, то вони їх певно матимуть по своїм боці, — то він каже дійсну правду. Американська демократія може зєднати собі легко всі народи в Европі, чи в світі, а тільки треба, щоби вона мала силу відразу, як тільки Аліянти стануть ногою на европейській землі.

Проф. Микола Чубатий.

ЯК ВІДНОСИТЬСЯ МОСКОВСЬКИЙ ТА ПОЛЬСЬКИЙ РОБІТНИК ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ?

„Польський робітник не хоче Західної України".

В звязку зі справою Західної України нерідко зі совєтських джерел появляються в Америці такі фрази: „польський робітник є приятелем українського народу; це тільки буржуазія хоче панувати над українським народом". Від часу до часу такі речи появляються теж у московськім видавництві „Вольна Польска" Перед кількома днями було словянсько-комуністичне зібрання у Ню Йорку, де хтось з польського походження вийшов на естраду та заявив, що польський робітник не хоче Західної України. Річ природна, що ці всі голоси „ніби польські", наділі не мають ніякого значіння серед польського громадянства, ні тут в Америці, ні на еміґрації, ні в краю, коли мати на увазі минулий досвід.

Колиб такого „представника польського робітника" спитати, чи він є за те, щоби сам український нарід сказав, де він хоче належати, то він скаже, що та справа вже вирішена „совєтським плебісцитом". З цього ясно виходить, що маємо тут діло не з представником польського робітництва, тільки з голосником московського комунізму. Він віддав би український нарід під московське панування, так само добре, як теж і свій польський нарід. Але фраза, що польський робітник не є ворогом українського народу, повторюється у святочних виступах деколи й польськими соціялістичними лідерами, особливо, коли виступають перед чужинцями.

„За один робітничий фронт Росії".

Подібна крилата фраза, що московський робітник не є ворогом українського народу, літала також по Україні в перших роках великої російської революції. Клич про „спільність інтересів усеї демократії цілої Росії був по поваленні царату такий голосний та такий привабливий, що він дійсно збаламутив багато українців, зокрема з лівого соціялістичного табору. На той клич далося зловити теж багато українців серед буржуазно-демократичних елєментів, так званих кадетів. Та ніде правди діти, цей клич про спільність інтересів московського та немосковського робітника, найбільше гомінкий був таки серед большевиків і він потрафив збаламутити тисячі українських людей, не тільки серед простолюддя, але теж і серед інтеліґенції. Саме той клич, кинений серед мало свідомі українські полки молодої української держави, казав їм ставати невтральними, коли почалася боротьба поміж Україною та Москвою.

Не брак ідейности, але цей сам дурман про спільність інтересів московського та українського робітництва, поставив таких людей як Юрка Коцюбинського, сина великого письменника Михайла, Миколу Скрипника та сотки інших українських лівих соціялістів станути проти Української Демократичної Республики. Правда, всі вони пізніше пізнали свої помилки та згинули траґічно в обличчі тої твердої дійсности, що не має спільности інтересів поміж робітником окупанта та робітником підбитого народу, як теж не має навіть спільности інтересів поміж буржуазією окупанта та буржуазією підбитого народу, як що цей останній має ще якісь недобитки буржуазії.

Крилаті фрази та дійсність.

Визвольна боротьба українського народу з зброєю у руці в роках 1917 до 1924, як і підпільна боротьба аж до тепе-рішної світової війни переконала саме українського селянина та робітника про облудність такої фразеольоґії, а траґічна смерть ось тих робітничих лідерів серед українського народу, що самі дали взятися на ту крилату фразу та ще потягнули за собою тисячі синів українського народу, стала немов тою печаттю, що припечатала її облуду як один із найбільше вирафінованих середників ошукування саме українського селянина та робітника.

Облуда цеї фрази про спільність інтересів робучого чоловіка окупанта та підбитого народу може ніде у світі не була так безпідставна як саме в Україні. Немає мабуть другого цивілізованого народу на світі, де булоб так мало клясових ріжниць як саме в Україні. Розвій буржуазної кляси є все звязаний з експльоатацією окупованого краю, тому така країна та нарід як Україна, що є сотки літ під чужинецьким пануванням, мусіла стратити свою буржуазію. Давнє українське боярство на протязі кількох соток літ чужинецького володіння, було знищене, або для вигоди та для побільшення своїх багатств покинуло свій недержавний нарід. Натомісць українська земля покрилася сотками, а то й тисячами, чужих експльоататорів, польських та московських. Це вже є історичне право, що чим довше триває національна неволя народу, тим більше той нарід тратить свою багату клясу; її місце займає буржуазія окупанта. Так було в Україні, так було в Ірляндії, так було все в інших краях, що віками стогнали під чужим пануванням.

Та хоч української буржуазії властиво не було вже перед 1917 роком, а як була, то дуже невеличка, та фраза про спільне українського робітничого фронту проти спільного ворога буржуазії, найбільше літала по Україні.

Не міряти мірилом американської демократії.

Про ці справи треба зокрема писати на американсько-українськім терені. До Америки виїхало багато наших людей перед першою світовою війною, в часах, коли дійсно робітництво українське та польське на Західній Україні, московське та українське на Східній Україні жили ще у зглядній дружбі, споєні інтересами спільної боротьби проти всемогучого тоді шляхотського панування на заході та проти царсько-буржуазного режіму на сході України. За той час багато змінилося на українській землі. На Західній Україні упало шляхоцьке володіння, згинув царсько-буржуазний режім на східній Україні, але неволя українського селянина та робітника не полекчала, навпаки ще стала дужчою. Життя заперечило факт спільноти інтересів польського та московського робітника з українським, але люди, виховані у тих часах давних пережитків, та ще задивлені в американську д е м о к р а т і ю, склонні ще й нині думати катеґоріями сперед першої світової війни та такі фрази ще й нині приймати на серіо. Коли йде про відносини в Україні на українській землі на таку полову вже не зловить робітник - експльоататор, член нації окупанта, навіть цілком несвідомого українського чорнороба, дарма, що тут в Америці представники чужинецького володіння в Україні налапали на ту фразу тисячі українських робітників, що ідуть проти самостійности того народу, з якого вийшли і тим ударяють найбільше болючо саме по інтересах українського селянина та робітника, свого брата.

Хто був ворогом західно-українського селянина і робітника?

В Західній Україні українсько-польська боротьба 1918 року була твором польського робітника міста Львова. Не хто другий, а польські залізничі робітники в столиці Західної України, під проводом соціялиста Гавзнера, вхопили перші за зброю проти народньої влади українського народу та при всяких переговорах з українською стороною саме польські соціялісти були найбільше непримиримими.

Найбільшим ворогом українського селянина за польського панування був вже не польський дідич, але саме польський хлоп-кольоніст, що голодний з купою дітвори приходив на українську землю, майже задармо діставав що найкращі ґрунта з розпарцельованих фільварків та спід носа українського безземельного хлопа забирав ту землю що її він та його предки, панщизняні робітники, обробили своїм потом. Польський хлоп ставав найбільшим ворогом українського хлопа, бо той останній тратив тепер навіть змогу на фільварку як форналь заробити кусок хліба для своїх дітей. За польського володіння бували випадки, що не хто другий а українські хлопи слали до Варшави депутації з проханням не парцелювати в їх селі фільварку, бо сотки українських безземельних селян не будуть мати де навіть на хліб заробити. Тут дивним дивом навіть інтерес польського поміщика сходився з мізерним інтересом українського хлопа.

Саме польський хлоп - кольоніст був найпевнішою остоєю спольщення української землі що зрештою як засаду польської політики на сході поставив вожака польських хлопів Вітос: „Польща буде там" — сказав він — „де її заоре плуг польського хлопа-кольоніста".

Московський буржуй — робітник в Україні.

Не інакше було на східній Україні. Й там усі щонайкращі та найбільше платні посади в українській індустрії діставали не українські робітники, тільки московські пришелці. Статистика молоді, що підготовлялася до краще платних посад як кваліфіковані робітники у професійних школах совєтської України, виказує грубу перевагу неукраїнських студентів над дітьми тої землі, якої багатства експльоатувалося. Найсильнішою остоєю московщини на Східній Україні стався індустріяльний Донецький Басейн з московським ро- [illegible] вав та напливав з московської півночи в це серце українського господарського життя. При рідко низькій життєвій стопі совєтського громадянина таки ще найкраще жилося робітникам великих індустріяльних центрів але саме в Україні вони були переповнені московським робітником; українців висилали до гірших робіт та серед гірших життєвих обставин.

Може мало кому відоме, що саме московський робітник Донецького Басейну став найяркіщим представником московського шовінізму в Україні. Перші московські атаки проти старого большевика Миколи Скрипника, українця та комісаря народної освіти радянської України, вийшли саме від донецьких індустріяльних робітників. Пішло про це, що Микола Скрипник, як комісар освіти, хотів охоронити перед винародовленням діти тих українських робітників, що змосковщені або виставлені на змосковщення. Він розпочав акцію основування сітки українських шкіл для них. Це йому в „українській державі" не давали робити саме ті зайди з півночи, а в столиці став їх речником московський шовініст Ларін та в нечуваний спосіб накинувся за це на українського комісаря освіти. Від тоді почала псуватися його позиція у комуністичній партії. І це тривало аж до його самогубства.

Для українського селянина та робітника на рідних землях вже не має ніякого сумніву, що як чужинецька буржуазія, так і чужинецький робітник все будуть експльоататором українського робучого народу. Соціяльну справедливість може український робітник та український селянин добути на своїй землі тільки тоді, як там буде він господарем, себто, як там заіснує самостійна українська держава.

ІВАН ФРАНКО

Основи Суспільности

Повість

77)

— Але зовсім те саме, що перше бувало, — говорила пані, немов сама до себе, але так, щоб чув садівник. — У нього напади „тої слабости". А перед нападом він ходить мов сам не свій, любить ховати свої речі по всіх кутах. Потім, хоч його ріж, не тямить, що з ним було. Адже раз реверенду зі себе скинув і запхав у дупло дерева. Що ми не шукали, годі було знайти, аж по кількох місяцях видобули вже зовсім перегнилу. Новісінька реверенда була!

Оттак говорячи, пані Олімпія обернулася йти до кухні, в котрій не було нікого. Садівник зупинив її питанням:

— Чи ясна пані справді післали по цирулика до Зворині?

— То вже моя річ! — терпко відповіла пані, обертаючись до нього плечима. — Я загалом не розумію, чого ви так дуже мішаєтеся в цю справу. Ідіть і пильнуйте свого саду, а не пхайте носа до чужого проса! Розумієте?

І, не ждучи відповіди, пані ввійшла до кухні й луснула за собою дверми.

— Чи так? То добре, — промовив садівник і, почухавшися в потилицю, пішов звільна до саду. Тут він сів у своїй будці і пробував не думати про паню, про о. Нестора, про його слабість і камізельку. Але це йому не вдалося. Він чув тут щось не добре, щось таке, що пекло його в душі, як дотик кропиви. Не міг довго всидіти на місці. Встав, обійшов сад, ще раз пильно оглянув усі темні та зарослі закутки, та, не бачачи в них нічого особливого, вернувся назад до своєї будки. Знов пробував сидіти тихо й не думати, але знов якийсь внутрішній несупокій почав давити його. Вкінці він, надумавши щось, встав, перехрестився і, взявши паличку в руки, пішов стежкою півперек саду на луку, через місток на річці, попри фільварок, а відси на повітову дорогу, що вела до невеличкого містечка Зворині, де находився постерунок жандармерії, нижчий суд і цирулик, замість лікаря.

Які два кільометри за фільварком він здибав Деменюка з Маланкою, що верталися з містечка.

— Де ви пропадаєте, Деменюку! — скрикнув він.

— Ат! Не добро, а біда мене гонить, — відповів старий.

Садівник тільки тепер поглянув на нього ближче.

— Господи! А вам що таке? — скрикнув він. — Ви мов з хреста зняті! Посивіли за одну ніч! Деменюку, говоріть бо!

Деменюк короткими словами, переириваними хлипанням Маланки, розповів йому свою пригоду. За порадою Гердера він, скоро світ, був із Маланкою у жандармів, був у цирулика, а далі доніс про все до суду. Що буде, то буде, а кривди своєї дитини він не подарує.

— А в нас, у дворі, ще гірша комедія, Деменюку, — перебив його садівник. — Панотця побито.

— Що? Панотця? Хто?

Садівник розповів коротко, що знав і що бачив.

Деменюк аж руками об поли бився, і Маланка перестала хлипати, але поблідла з переляку, слухаючи оповідання садівника. Нараз сталося щось таке, чого садівник ніколи у світі не надіявся. Дослухавши оповідання, Деменюк заламав руки, закленув їх над головою і ревнув, мов припечений шиною:

— Ой, ой, ой! Головонько моя! Я всьому винен! Я оканний! Ой, бийте мене! Ой, катуйте мене, бо це моя вина!

І, не дивлячись ні на кого, не чуючи нічого більше, не тямлячи ні про садівника, ні про дочку, ні про власне горе, він щодуху пустився бігти дорогою до Торок.

Садівник і Маланка стояли хвилю мов остовпілі, не розуміючи, що має значити цей наглий вирок. Далі Маланка кинулася бігти за ним, кричати:

— Таточку! Таточку! Чекайте!

А садівник ще довгу хвилю стояв на місці, дивлячися вслід за ними та пробуючи у своїй голові розчовпати це запутане діло, а далі махнув рукою.

— Господь їх тут зрозуміє! Не моя в тім голова доходити між ними ладу. Не моє просо, не мої горобці. Як собі постелили, так нехай і сплять. А я йду до жандармів дати знати.

І, натиснувши капелюх на чоло, він, увесь обливаючися потом, прискореним ходом поспішав до Зворині.

XVII

Вість про страшну пригоду в дворі вже коло десятої години рано розбіглася блискавкою по селі. Ніхто не міг докладно сказати, від кого її чув перше, бо хто тільки здибався з другом, то показувалося, що оба вже знали, що у дворі щось сталося. Одні казали, що грабунок, — другі, — що крадіж, треті — що забийство. Жінки бігали від хати до хати, оповідаючи про страшно покалічені трупи пані, панича і всіх тих панів, що вчора тут гостили й потім заночували. Говорено про розбійників, що вночи напали на двір, шукаючи грошей, то про циганів, банда котрих два дні тому переходила село й, не діставши у дворі нічого, мала грозити пані страшною цімстою. Аж три сусідки нараз прибігли з тою звісткою — розуміється, кожна з ріжними відмінами — до війтихи з тим, щоб вона розповіла все свому чоловікови. Війт зразу не хотів вірити, але коли жінки почали божитися, що чули це від людей, що про те ціле село говорить, плюнув сердито, вдягнув сіряк, перевісив поверх нього торбу з урядовою бляхою і, взявши палицю, пішов до двора. Поки йшов дорогою, до нього з кожного вигону підходили цікаві чоловіки й жінки, здоровкались і зараз починали несміло.

(Дальше буде).

МЕМОРАНДУМ КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ

Дня 30. березня 1943, посол Антін Глинка вручив канадійському урядови в Оттаві Меморандум Комітету Українців Канади в справі повоєнних кордонів і незалежности українських земель в Европі.

Меморандум заадресований до Високодостойного Вп. Л. Меккензія Кинґа, премієра й міністра Закордонних Єправ Канади. В перекладі на українську мову звучить ось так:

„Український Канадійський Комітет просить представити Урядові Його Світлости свої погляд'и в справі майбутніх східніх кордонів Польщі, з вірою, що погляди ці можуть бути помічні при оформлюванні канадійської напрямної щодо закордонних справ і при усталюванні нашого воєнного діла.

„Ми віримо, що виграння цієї війни в військовім змислі це перше й негайне завдання всіх канадійців і йому мусить підпорядковуватися всяка інша чинність і зацікавлення. Гутірки про подробиці повоєнної полагоди й про кордони, що мають нахил внести ріжниці думок, повинні бути відложені. Тому ми з побоюванням дивимося на тезу висунену польським урядом у справі майбутніх східніх кордонів Польщі, яка голосить, що кордон цей повинен переходити через середину етнічних територій заселених українцями (диви додані Прилоги А. і Б).

Ми вважаємо за незбиті такі факти й засади:

1. — Коли український нарід мав тільки нагоду висловити свою вільну волю, він завжди виявляв своє бажання бутиувереним і мати самоуправу. Це особливо завважне було при кінці минулої війни.

(Диви Прилога С).

Атлянтійський Чартер ясно й незмильно поклав за основу право народів самим рішати про свою політичну долю. Обєднані Держави засаду цю поставили в основу своїх теперішніх воєнних цілей.

3. — Український нарід бажає злуки. Він вірить, що в які форми не вбраноб повоєнне поладнання, то наслідком його повинна бути кінцева політична злука всіх територій заселених українцями.

4. — Український нарід бажає рівного обходження. Він вірить, що в повоєннім ладі його зголошення до незалежної держави в вільній Европі не повинні бути знехтовані, і що українське питання повинно бути включене в усякі справедливі й тривалі постанови в Европі.

Тому Український Канадійський Комітет, що представляє канадійців українського походження, уважає за свій обовязок у відношенні до своїх земляків представити ці факти й засади під увагу Уряду Його Світлости, як також за свій обовязок у відношенні до Канади, у тій цілі, щоби воєнний змаг, маючи під собою ясні й прийняті засади, ліг мати якнайбільшу піддержку всіх канадійських громадян.

Дано у Винніпеґу, у Манітобі, 23. березня 1943.

УКРАЇНСЬКИЙ КАНАДІЙСЬКИЙ КОМІТЕТ (Підписи):

Під підписами: До: ВДост. Вв. Л. Меккензія Кинґа, Премієра і міністра Закордонних Справ, Канада.

ПРИЛОГА А.

Зміст Заяви польського уряду на вигнанні в справі східніх кордонів Польщі, оголошеної 25. лютого 1943 (частинно).

„Польський уряд, що представляє Польщу в тих межах, що в них Польща, перша між Союзними Націями, зачала накинену їй боротьбу, займав від самого моменту польсько-советської умови з 30. липня 1941, незмінне становище, що в питанні повоєнних кордонів Польщі й Сов. Росії зобовязує стан сперед 1. вересня, 1939, і уважає, що підміновування цього наставлення, згідно з Атлянтійським Чартером, шкодить єдности Обєднаних Держав. (Диви „Ді Ню Йорк Таймс", 25. лютого, 1943).

ПРИЛОГА Б. — (а) У „Мировій Умові між Британською Імперією й Головними Союзниками й Заприязненими Державами й Польщею", підписаній у Версаю 28. червня, 1919, східніх кордонів Польщі не визначено. Умова має в собі наступне повторення частини Точки 87 Версайської Умови: „Кордони Польщі, що ще невизначені, мають бути визначені Головними Союзними й Заприязненими Державами". (Диви „Трітіс оф Піс, Карнеґі Ендовмент фор Интернейшенел Піс, 1924, стор. 1 і і).

(б) В „Умові між Британською Імперією й Союзними й Заприязненими Державами, і Польщею, Румунією, Державою Сербо-Хорватів-Словінців і Державою Чехо-Словацькою в відношенні до певних кордонів цих держав", що була підписана в Севрі 10. серпня 1920 між Польщею й Східньою Галичиною встановлено кордон, і останню трактують як окрему політичну одиницю. (Диви „Торговельні Умови" Герцлета том 29, 1923, стор. 1011).

(с) Верховна Рада Союзних і Заприязнених Держав, у своїй постанові з дня 21. листопаду 1919 передбачала плебісцит, що мав відбутися в році 1944, щоб опредилити суверенність територій, що на схід від так званої Лінії Керзона. Ухвала ця визнала факт, що території ці, що лежали на схід від Лінії Керзона, за польські не вважалися. (Диви „Ді Трітіс оф Піс, Карнеґі Ендовмент фор Інтернейшенел Піс, 1924, стор. IV. і і і).

(д) Так Лінія Кирзона становила найдальше висунений на схід кордон Польщі і на захід від нього лежала польська етнографічна територія.

„Заявою Верховної Ради Союзних і Заприязнених Держав в відношенні до Тимчасових Східніх Кордонів Польщі", яку зроблено в Парижі 8. грудня 1919, держави ці визнали „право польського уряду продовжувати... орґанізувати правильну адміністрацію територій, що на захід від нижче описаної лінії" (навязуючи до мапи лінії Керсона). (Диви „Стейт Пейперс", том. 113, 1920, стор. 971-2).

(е) За „Постановою Конференції Амбасадорів відносно Східніх Кордонів Польщі", Париж, 15. березня 1923, зробленою під Артикулом 87 „Мирової Умови в Версаю", і Артикул 91 „Мирової Умови в Сент Жермен-ан-Лей" визнано східні кордони Польщі такі, як у „Мировій Умові між Польщею й Советськими Республиками Росії й України", яку підписано в Ризі 18. березня 1921, і Польща одержала суверенні права над територіями на захід від згаданої лінії, включаючи східню Ґаличину, дотепер уважану Головними Союзниками й Заприязненими Державами за таку, що лежить поза кордонами Польщі. Постанова Ради Амбасадорів була зроблена тільки по тім, коли Польща визнала, що етноґрафічні обставини вимагають для східньої части Галичини автономного режиму. (Диви „Ліґ оф Нейшенс Тріті Серіс", том 15, 1923, ч. 398, стор. 260).

(ф) Мирова Умова в Ризі була наслідком польської перемоги в війні між Польщею з одної сторони й Советськими Республиками Росії й України з другої, тому за вираз вільної волі українців вважати її не можна. (Диви „Ліґ оф Нейшенс Тріті Серіс", Том 6, 1921, ч. 149, стор. 51-123).

ПРИЛОГА С. — (а) **Теперішнє положення українського народу в Европі.**

„В Европі около 40 міліонів людей говорить по-українськи, окремою словянською мовою. Українці ці заселюють територію зараз на північ від Чорного моря. Дві ріки, Дніпро й Дністер, становлять, як і завжди становили осередні ґеоґрафічні ознаки їх розселення. Під час, коли район розселення й зайняття за ріжних часів поширялись то зменшались, українці тепер замешкують той самий район в Европі, що його замешкували їх предки через поверх 1000 літ. Місто Київ, це їх старинна політична столиця й традиційний осередок культурного життя.

„Україна, це важний чинник у світовім положенні, завдяки розмірові своєї території, багатствам засобів, численности населення й свому стратеґічному положенню над Чорним морем. (Диви „Україна", проф. Ґ. Вв. Симпсона, Оксфорд Юниверзиті Пресс, 1941).

(б) **Історичний Огляд.**

Через цілу свою історію, починаючи від Київської Держави, яка около року 1000 п. Хр. дійшла до високого ступня культури й добробуту, аж до сьогодні, українці завжди виявляли своє бажання мати суверенність і самоуправу.

За 12, 12, і 13 століття, по занепаді Київської Держави, провід українського народу перебрала Галицько-Волинська Держава, створена головно на тих землях, що їх тепер Польща називає своїми.

У 14 столітті українські землі ввійшли в політичну злуку з Литвою, створили Українсько-Литовську Державу. Через дружіння членів панцівних родів, Польща й Українсько-Литовська Держава ввійшли в династичну злуку в році 1386. Орґанічна злука під зверхністю польського короля сталась аж у році 1569.

Панування Польщі на українських землях виявлялось безнастанними українськими повстаннями. Під проводом Богдана Хмельницького, Гетьмана України, українцям удалося визволити свої землі зпід Польщі в році 1654. Тогож року Гетьман підписав з царем Росії умову, яка запевнювала самоуправу для українського народу й волю мати дипльоматичні взаємини з державами закордоном. Умову цю зломали царі Росії, і західну частину України остаточно відступили Польщі. По розборах Польщі (1795), більшість українських земель залишилась при Росії, Східню ж Галичину й Буковину віддано Австро-Угорщині.

Перша нагода для українського народу виявити свої права до суверенности трапилась при кінці останньої війни, коли українці під час Російської Революції проголосили Україну незалежною національною республикою, 22. січня 1918. 1. листопаду 1918, українці Галичини й Буковини проголосили незалежність Західньої Української Республики. Дня 22. січня 1919, у Києві проголошено злуку цих двох українських республик.

Наслідком Польсько-Української Війни, у якій Польща зайняла західньо - українські землі, землі ці вона насильно включила в свій склад, по чім слідувало визнання та одобрення Союзних і Заприязнених Держав в Постанові Конференції Ради Амбасадорів, дня 15. березня 1923, але без згоди, а навпаки: проти волі українського народу. Березня 14, 1939 року, коли трапилась нова нагода, українці маленької Карпатської України проголосили свою незалежність, але їх країну негайно залляла наїздна мадярська армія й насильно прилучила до Мадярщини.

(Диви „Україна", проф. Ґ. Вв. Симпсона).

(с) У цій війні українці бються проти німецької напасти з вірою, що Атлянтійський Чартер, який голосить про „право всіх народів вибирати собі самим форму уряду, що під ним бажають жити", і про віднову всіх суверенних прав і самоуправи для тих, що їх насильно були позбавлені", буде приложений також до українського народу". — („Український Робітник".

ЯКОГО УРЯДУ ТРЕБА ДЛЯ ПІВНІЧНОЇ АФРИКИ.

ЛОНДОН. — Французькі парляментарні посли, що втекли з Франції й найшлися в Британії, відбули конференцію в справі політичної ситуації в Північній Африці. У своїм комунікаті посли заявляються за наладнання в Північній Африці тимчасового уряду, який наслідував би як можна найбільше французький республиканський уряд зперед 3. вересня 1939. року.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Нова професійна сила.

Треба тут приписати заслуги батькам Василеви і Анастазії Білецьким, щирим патріотам, що змоглися на такі надзвичайні видатки зі своєї щоденної праці, щоби виховати свого сина, Василя, а тепер д-ра Василя Білецького, на лікаря. Молодий професіоналіст покінчив середню школу "Seward Park High School", а відтак вступив на "Marquette College of Medicine", Milwauke, Wisconsin, де дістав докторську дипльому.

Д-р Василь Білецький

Як студент медицини д-р Василь Білецький займався поза своїми студіями на університеті теж військовими вправами. Тепер має він військовий титул першого лютенента-лікаря. Як наша Батьківщина покличе його ставати в ряди інших борців, що є з українського походження, то він, як заявив, охотно піде боронити перед ворогом ті принципи, що їх визнає Атлянтійський Чартер для нашої Америки й України. Він теж хоче бути одним з тих, що причиняються до здійснення тих високих ідеалів, за які бореться Америка.

Д-р Василь Білецький, як лікар почав вже свою першу практику в "New York Polycline Hospital", 335 West 50 Street, N. Y. City.

Він є членом 204 відділу У. Н. С., як теж членом інших українських організацій.

На дальшій дорозі, бажаю д-рови Василеви Білецькому багато успіхів з вірою, що він їх осягне.

Микола Близнак.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

З праці Злучених Союзови Відділів м. Филаделфії.

На чергових зборах Злучених Союзови Відділів дня 8. квітня б. р. в приявности відділів: 45 (Малик, Дубас), 62 (Староста, Турман), 83 (Чорномаз), 105 (Слободян), 163 (Потучко), 268 (Михалюк, Матвіїв, Омелян), 324 (Горохівський), 339 (Сорока, Хромяк), 375 (Дорожовський), 239 (Рудакевич), обговорено та вирішено **одноголосно** такі справи:

Ювилейна Кампанія

Членська кампанія, ведена при допомозі Союзового орґанізатора п. А. Маланчука, принесла у Филаделфійській окрузі поверх три сотні нових членів, з чого на Филаделфію припадає 184.

По обширній дискусії над дальшим веденням орґанізаційної праці рішено, щоби кожен член старався приєднати якнайбільше нових членів.

В місяці жовтні б. р. Филаделфійська округа начне **Ювилейну Кампанію.** До цеї праці рішено запросити орґанізатора п. А. Маланчука.

Державні Бонди

В квітні місяці розписана нова державна позичка на суму 13 біліонів долярів. Частину цеї позички мусять взяти наші Союзові члени. Ось тому рішено, щоби кожен Союзовець взяв участь у вічу, яке скликає Центральний Комітет м. Филаделфії на неділю, дня 18. квітня, 1. год. вполудне. На цих зборах, наша власна Державна Аґенція (Українське Будівельно Позичкове Товариство) буде переводити продаж бондів.

Батько Союз започаткував цю кампанію з Филаделфії закупном бондів на суму $50,000.

Дар Воєнним Матерям

На висилку великодних дарунків нашим воякам передано тов. Воєнних Матерей чек на суму $25 з каси Злучених Союзових Відділів.

Окружні Збори в Честер, Па.

Після бажання честерських відділів У. Н. Союзу наступні окружні збори Филаделфійської округи відбудуться в неділю, дня 9. травня б. р. Прохаємо честерських урядників замовити галю на цей день.

Відповідь Союзових Відділів „Народній Волі"

В числі 10. „Народної Волі" з 25. березня б. р. в дописі з Филаделфії п. н. Великі Риби Мали Мале Віче" сказано: „Малий корабель і мала риба в тій Дубасовій притчі то є Укр. Роб. Союз, а великий корабель і велика риба, що збирається його зїсти, то є ніби Укр. Нар. Союз".

Збори стверджують, що це є клевета, бо на згаданім у цім дописі вічу ніхто не виступав проти інших наших допомогових організацій, зокрема ніхто не згадував Укр. Роб. Союзу.

Відповідати на інші безглузді наклепи збори вважають витратою союзовцям дорогого часу та зниженням себе до цього морального уровення, на якому стоїть згаданий допис.

Збори пятнують поміщування таких дописів в нашій пресі, зокрема в теперішний воєнний час, коли усі наші зусилля мусять бути спрямовані на допомогу державі.

ЗА ЗЛУЧЕНІ ВІДДІЛИ У.Н.С. м. ФИЛАДЕЛФІЇ:

Д-р В. Ґалан, предсідник.
С. Чорномаз, касієр.
С. Слободян, секретар.

ВЖЕ Й В БРИТАНІЇ БУДЕ МОЖНА ПИТИ ВОДУ ПРИ ОБІДІ.

ЛОНДОН. — У британськім парляменті одна посолка пригадала, підчас дебати над буджетом, на жалі американців в Британії, що при обіді не можна там дістати води. Внаслідок цього американці часто мусіли замовляти алькоголічні напитки, навіть як вони того не хотіли. Від тепер мовляв уже й в Британії буде можна дістати воду підчас обіду, бо нові податки піднесуть ціни на алькогольні напитки так, що їх недокупитися.

ЛЮБКА КОЛЕССА

що виступить в неділю, дня 18. квітня 1943, з власним концертом в Тавн Гол в Ню Йорку, дасть своєю мистецькою грою, а українське громадянство з Ню Йорку і околиці своєю появою на концерті, добру нагоду виявити, що як світової слави наша пяністка, так і ми всі, походимо з народу з великою мистецькою культурою.

ВИСОКЕ ВІДЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ АРТИСТКИ

ОТТАВА, 14. квітня. (Летунською почтою до „Свободи"):

Славна українська піяністка, пані Любка Колесса, одержала на днях від Її Королівської Високости княгині Алис, дружини ґенерального ґубернатора Канади графа Атлону, запрошення до участи в спеціяльнім приняттю, що відбудеться в пятницю, дня 16. квітня, в палаті ґенерального ґубернатора, так зв. Рідо Гол, в Оттаві. Любка Колесса не лише буде грати на цьому приняттю перед запрошеними найвищими державними достойниками й представниками міжнародного дипльоматичного корпусу, але також замешкає в згаданій палаті, що лежить у чудовім парку в найкращій околиці Оттави, Раклиф, як гостя Її Королівської Високости. Як відомо, лише члени королівського дому й найвищі достойники британської імперії мешкають у Рідо Гол знагоди свого побуту в столиці Канади. Так, наприклад, перебувала там у році 1939 британська королівська пара, що обїздила тоді цілу Канаду. Минулого року мешкав у палаті ґенерального ґубернатора премієр Великої Британії Винстон Чорчил, а щойно кілька неділь тому перебував там британський міністер закордонних справ, Антін Іден. Цим разом та честь перший раз в історії Канади припаде великій українській артистці-піяністці, **Любці Колесса.** Українці Канади та інших країв можуть бути горді з приводу цеї чести, якої зазнала наша ґеніяльна землячка, що вже стільки літ несе славу українського імени по всіх культурних краях світа. З Оттави Любка Колесса полетить літаком прямо до Ню Йорку, де в неділю, дня 18. квітня, відбудеться її перший власний концерт у Тавн Гол.

До цього додам, що оттавська українська громада, що мала нагоду ближче пізнати нашу славну артистку підчас її перебування в нашім місті, бажає їй якнайкращого успіху знагоди її першого американського виступу.

Б.

Courtesy of The Jersey Journal

FOR RED CROSS — Sheriff William McGovern is shown presenting Very Rev. Wladimir Lotowycz, pastor of SS. Peter and Paul Ukrainian Catholic Church, checks totaling $600 for the Red Cross. The checks represent contributions from the parishioners and organizations of the church received by the Ukrainian Group of the church for the Red Cross. Left to right: William Gela, vice-chairman; Mrs. Mary Trusevich, vice-chairman; McGovern; Very Rev. Wladimir Lotowycz, general chairman; Mrs. William Wagner, vice-chairman; Stephen J. Magura, vice-chairman.

Англійський Уряд Помагає Воєнним Збігцям

(ОНА). — Премієр Чорчил подав до відома, що робить англійський уряд у справі допомоги воєнним збігцям. В представлених парляментови статистичних даних говориться, що Велика Британія вже видала на допомогу воєнним збігцям 10,710,000 фунтів стерлінгів. З того 9,500,000 фунтів зложило англійське громадянство, а 1,210 видав уряд.

Чорчил сказав, що як німці напали на Чехословаччину, то англійське правительство отворило двері для чехословацьких збігців і помагало їм поселитися та найти в Англії відповідну для себе і корисну для Англії працю. В Англії живе тепер понад десять тисяч чехословаків, 55,000 дорослих німців й австрійців і 13,000 сиріт. На територіях Великої Британії живе 682,710 воєнних збігців різних національностей. Вони були впущені за дозволом англійського уряду, який в багатьох випадках старався видістати їх з рук німецьких окупантів. В Індії, наприклад, знайшло притулок 400,000 збігців, які вже там осілися і старші стараються працювати, а молодь ходить до школи. Індія приняла 1,000 польських дітей і буде опікуватися ними до скінчення в Европі війни. Крім того місцева влада згодилася приняти ще 5,000 дорослих поляків і 5,000 польських дітей, які свого часу були вивезені до Совєтського Союзу, але польське правительство згодилося їх відти забрати і вивезти закордон. Польські недолітки перебули довгу подорож і багато набідилися, але Індія змилосердилася над ними і хоче приняти їх до себе в гості.

Велике число воєнних збігців переселилося до Палестини. Від квітня 1939 до весни 1942 року — до Палестини прибуло 56,000 воєнних скитальців, яким грозила неминуча смерть. Вони якось вирвались спід гітлерівської шибениці і англійський уряд є гордий з того, що міг дати їм змогу поселитися на території Великої Британії і жити разом з нами на волі. Ці люди будуть нам вдячні до кінця свого життя і дітям своїм переказуватимуть, що свободолюбний англійський нарід заопікувався ними, казав Чорчил. І додав, що Велика Британія буде робити в справі допомоги воєнним збігцям все, що може. Кожна людина, яка зможе виратуватись з нацистської неволі, може числити на те, що ми не дамо їй пропасти.

З Життя Громад і Організацій

ДІТРОЙТ, МІШ.

Шевченківське Свято.

Вже третій рік з ряду українці з Дітройт, Гемтремк і Дірборн святкують спільно Шевченківське свято. Шевченкові слова „Братайтеся, єднайтеся", принялись у нас. І тому Українська Федерація в стейті Мішиген, що складається з 40 товариств і організацій, вже понад три роки активна і виконує свої завдання з добрими успіхами.

Попередними роками святкували Шевченківські свята при співучасти наших славних артистів Михайла Голинського, Романа Придаткевича та інших. Цього року, через воєнні причини, святковано власними місцевими силами. Та можна сказати і похвалитись, що в Дітройті є славний Український Національний Хор „Думка" з своїм заслуженим дириґентом, п. Іваном Отаманцем. Цей хор своєю 15-літньою працею заслужив собі на дуже гарне імя в чужих, а для нас є нашою гордістю. У всіх підприємствах Укр. Федерації Хор „Думка" все виступає, з дуже добірною програмою і держить український культурний престіж на високому уровені. Варто слухати його „Бють пороги" (Шевченка-Давидовського), чи мужеського хору, чи всього, що співають, бо кожний і кожна в хорі дуже серіозно ставляться до пісні! Хай за те ще довгі йдовгі роки з своїм дириґентом продовжають здорові цю культурну працю.

Концерт-свято отворив Хор „Думка" американським гимном „Стар Спенґлед Беннер" і „Заповітом" Шевченка - Кошиця.

В сольових партіях виступали пп. Ілія Косіковський, баритон і Степан Золя, тенор, члени хору „Думка". Своїм виступом „Ой Дніпре, мій Дніпре" (Шевченко-Лисенко) п. Косіковський, в уніформі канадійського жовніра, здобув від слухачів признання в обильних оплесках і мусів відспівати в додатку „Пісню про Ничая". Знов п. Степан Золя, знаний як один з кращих тенорів хору, відспівав „Ой гляну я, подивлюся" (Шевченка-Волошина) з чуттям і за це також публика обдарила його рясними оплесками і заставила співати другу пісню.

Перший раз була нагода почути деклямацію, яку деклямувала знана співачка і українська діячка, пані Юлія Шустакевич: Свою деклямацію, „Лічу в неволі дні і ночі" (Шевченка) попередила гарним поясненням і віддала так влучно, що публика оцінила і нагородила щиро своїм признанням.

П. Роман Мараз, артист-маляр, а до того також гарний співак-баритон, в своїх піснях „Минають дні" і „У гаю, гаю вітру не має" (Шевченка-Лисенка) дуже гарно вивязався з співу і за те також приняли його дуже щиро.

Одною з важних точок програми свята є — реферат. З цеї задачі можна сміло сказати, вивязався предсідник Української Федерації адв. Іван Панчук,якнайкраще.

Обмежуючись тільки до загальної оцінки, треба сказати, що в своїм рефераті п. Панчук вибрав самі найкращі думки Шевченка, його бажання, любов і терпіння за Україну й її народ. Згадав також і про українського Вашингтона, що може вже тепер бере участь в тій воєнній заверусі і незадовго вирине на горизонті українських змагань і стане на чолі визвольного українського руху. Авдиторія, яка числила більше як тисячу людей, з великим зацікавленням вислухала так гарний, обдуманий, поважний реферат і з великим одушевленням приняла молодого працівника на народній ниві, горда, що Українська Федерація має його своїм предсідником, бо в нас так мало тих молодих працівників, а старші вже підупадають на силах і наші очі і надія звернені на нашу молодіж, яка так мало цікавиться українським життям. Тому, що реферат закінчив першу часть програми і була павза, можна було переконатись з висказів публики, що така оцінка реферату адв. Панчука не особиста, а загальна.

Другу часть програми отворив Хор „Думка" піснею „Бють пороги". Так, як співає цю пісню Хор „Думка", я ще не чув. В словах „та не смійся лютий враже", в своїм фортісолю, хор іде неначе на велику остаточну боротьбу з ворогом і мимоволі, неначе муравлі проходять по спині, слухаючи виконання цього твору. Невмовкаючі оплески витають дириґента п. Івана Атаманця і весь хор за таке чудове виконання пісні.

Після цеї динамічної пісні являється на сцену широко знана співачка, пані Стефанія Королишин-Цимбаліст, ліричний сопран, в пісні: „Плавай, лебедонько" (Шевченко-Лисенко). Неначе лік на розбурхану душу слухачів, лине спів з її душі й серця, успокоює і переносить нас уже в другий світ Шевченкових дум, про ту дівчину, з „Тополі" Шевченка, про її долю, та горе...

Бури оплесків і друга пісня про „Пташку Чечотку", муз. Олеся Чишка. В цій новій і веселій пісні, так гарно опрацьованій, при акомпаніяменті своєї дочки, піяністки панни Галі Цимбаліст-Мічел, показалась незрівнаною в виконанню, за що публика прямо не хотіла пустити з сцени. Тому наддатково співала ще американську народну пісню „Літтл ґрей гом ін ди вест" — Германа Лоґр. Та і в американській пісні пані Стефанія Цимбаліст вивязалась чудово, як та що пісню дуже любить і з великою повагою її виконує. За те, все приймають її щиро, свої і чужі слухачі.

Відтак виступив касієр Укр. Федерації п. Василь Довгань, і у своїй річевій промові заапелював до присутних на салі в справі піддержки змагань і акції Української Федерації. Збірка принесла около 500 долярів.

Хай буде честь і слава тим, що розуміють завдання Укр. Федерації в Мішиґан і своєю моральною і фінансовою піддержкою дають змогу істнування так гарній організації.

На закінчення програми продереґувала Хором „Думка" в пісні „Думи мої" (Шевченко-Воробкевич) знана молода піяністка і дириґентка Дівочого Хору а Капелля; панна Стефанія Андрусевич, многонадійна щира працьовничка на музичному полі. Пісня випала чудово, защо публика нагородила її щиро, - витаючи. Крім того акомпаніювала солістам пп. Іл. Косіковському і Ст. Золі, як також хорові „Думка".

Піснею „Ще не вмерла Україна" закінчено свято Шевченка з надією, що коли всі українці зрозуміють „Кобзаря" Шевченка в такий спосіб, як сказав в своїм рефераті адв. Іван Панчук, то тоді певно повстане: Вільна, свобідна, від нікого незалежна Україна.

Оце свято-концерт відбулось в неділю,дня 28-го березня 1943 р. в Українськім Народнім Домі в великій і просторій сали, яка майже вже на викінченню і є дуже гарна і акустична.

Гість.

МИРОВІ ПЛЯНИ Й АМЕРИКА

ЛОНДОН. — Підчас дебати над миротою світовою політикою, що відбулася в палаті лордів британського парляменту, вайкавнт Семюел критикував останню радіову промову Чорчила за те, що Чорчил не передбачує примінення Атлянтійського Чартеру й до Індії, а тільки до незалежних нині держав. Говорив лорд Семюел, що для відбиття від ворога Маляї, Бурми й інших краів треба вжити передовсім американських військ, а американський народ певно захоче приняти на себе певні моральні зобовязання за майбутне тих країв.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Квартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 18. квітня, в церковній салі при 74 Геррис Еве., в годині 1. пополудні точно. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до обговорення і до полагодження. Також будуть звіти уряду й контролі за перший квартал. Вписуйте свої діти в ряди У. Н. Союзу. — О. Косюк, предс.; І. Кокольський, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 28. березня 1943 року помер наглою смертю в 50. році життя ПЕТРО МАРИНСЬКИЙ, член відділу 75 У. Н. Союзу в Дітройт, Міш.

До У. Н. Союзу вступив 1941 року. Походив з села Столпінь, повіт Броди, Зах. Україна.

Покійний полишив у смутку жену Катерину, сина, доньку і одну внуку. Похорон відбувся 31. березня 1943 р. з католицької церкви. Тлінні останки поховані на цвинтарі св. Хреста. — В. Й. П.!

Мих. Присташ, секр.

ТАРЗАН, ч. 751. Зрада.

Сподіваючися своєю зрадою зискати собі ласку наїзників, Даріна відкрила брами частоколу.

Джеґер крикнув через відкриту браму до мешканців оселі: „Піддайтеся, а ми вас пощадимо!"

Тарзан відповів йому твердо: „Ми не просимо ласки й нікому її не даємо".

Але ворог уже мав перший успіх: він уже входив у відкриту браму.